

XV KONFERENCJA OSKKO

XV OGÓLNOPOLSKA
KONFERENCJA
KADRY
KIEROWNICZEJ
OŚWIATY

OSKKO, KRAKÓW
2-4 MARCA 2018

ORGANIZATORZY: OSKKO

Jak w szkole kształtować kompetencje kluczowe uczniów?

Alicja Kapcia

Termin „kompetencje kluczowe” Sympozjum Rady Europy - luty 1996 r.

Co ma połączyć wszystkich absolwentów szkół w UE skoro systemy edukacyjne stanowią dziedzictwo kulturowe narodu i nie można ich ujednoczyć?

***Jakie kompetencje są najważniejsze
dla wszystkich młodych Europejczyków
i dla budowania wspólnej Europy?***

Gdy w Polsce rozpoczęto przygotowania do reformy systemu edukacji (1998), kompetencje kluczowe sformułowane w Bernie stały się bardzo istotnym elementem podstawy programowej.

Cele i tło

W związku z postępującą globalizacją Unia Europejska staje przed coraz to nowymi wyzwaniami, dlatego też **każdy obywatel potrzebuje** szerokiego wachlarza kompetencji kluczowych, by łatwo przystosować się do zmieniającego się świata, w którym zachodzą rozliczne wzajemne powiązania.

Edukacja w swym podwójnym – społecznym i ekonomicznym – wymiarze ma do odegrania zasadniczą rolę polegającą na zapewnieniu nabycia przez obywateli Europy kompetencji kluczowych, koniecznych, aby umożliwić im **elastyczne dostosowanie się do takich zmian**.

Zalecenia Rady Europy

Zaleca się państwom członkowskim, m.in.:

- rozwijanie oferty **kompetencji kluczowych** dla wszystkich w ramach **ich** strategii uczenia się przez całe życie, w tym strategii osiągnięcia powszechnej alfabetyzacji,
- kształcenie i szkolenie wszystkich młodych ludzi w celu rozwijania kompetencji kluczowych na poziomie dającym im odpowiednie przygotowanie do dorosłego życia oraz stanowiącym podstawę dla dalszej nauki i życia zawodowego,
- umożliwianie osobom dorosłym rozwijania i aktualizowania kompetencji kluczowych przez całe życie.

Na szczeblu UE określono osiem kompetencji kluczowych, które stanowią połączenie wiedzy, umiejętności i postaw uważanych za niezbędne dla potrzeb samorealizacji i rozwoju osobistego, aktywnego obywatelstwa, integracji społecznej oraz zatrudnienia:

- porozumiewanie się w języku ojczystym;
- porozumiewanie się w językach obcych;
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- kompetencje informatyczne;
- umiejętność uczenia się;
- kompetencje społeczne i obywatelskie;
- inicjatywność i przedsiębiorczość;
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Czym są kompetencje i jak się je kształtuje?

Jak kształtujemy kompetencje:

1. Świadomie:

od nieświadomej niekompetencji (**nie wiem, że nie wiem/umiem**),

poprzez świadomą niekompetencję (**wiem, że nie wiem/umiem**),

świadomą kompetencję (**wiem, że wiem/umiem**)

aż do nieświadomej kompetencji (**nie wiem, że wiem/umiem**)

2. Poprzez obserwację i naśladowanie – modelowanie.

Nieświadomie nabywamy jakieś kompetencje.

Po co kompetencje?

- Szkoła w swej tradycyjnej formie została stworzona po to, aby przygotować ludzi do warunków pracy w przemyśle XIX w.
- Od tego czasu wiele się zmieniło na świecie i w przemyśle!
- A co ze szkołą?

EFEKT MOTYLA

Wpływ pozornie
nieistotnych zdarzeń
na inne,
o wielokroć większym
zasięgu.

Społeczeństwo
wyposażone
w kompetencje
kluczowe!

Kontynuowanie działań przez wszystkie etapy edukacyjne
w sposób adekwatny do potrzeb rozwojowych uczniów

Pozornie nic nie znaczące działanie nauczyciela w kl. 1:
Kiedy uczeń pyta: Czy mam podkreślić na zielono czy na czerwono?
Odpowiedź: Jak chcesz to zrobić?
Zamiast: Ile razy mogę powtarzać, że podkreślamy na zielono!... itd..

Kompetencje w szkole kształtujemy nie poprzez to **CZEGO** uczymy, ale **JAK** uczymy.

To nasze codzienne, pozornie drobne, nieistotne działania.

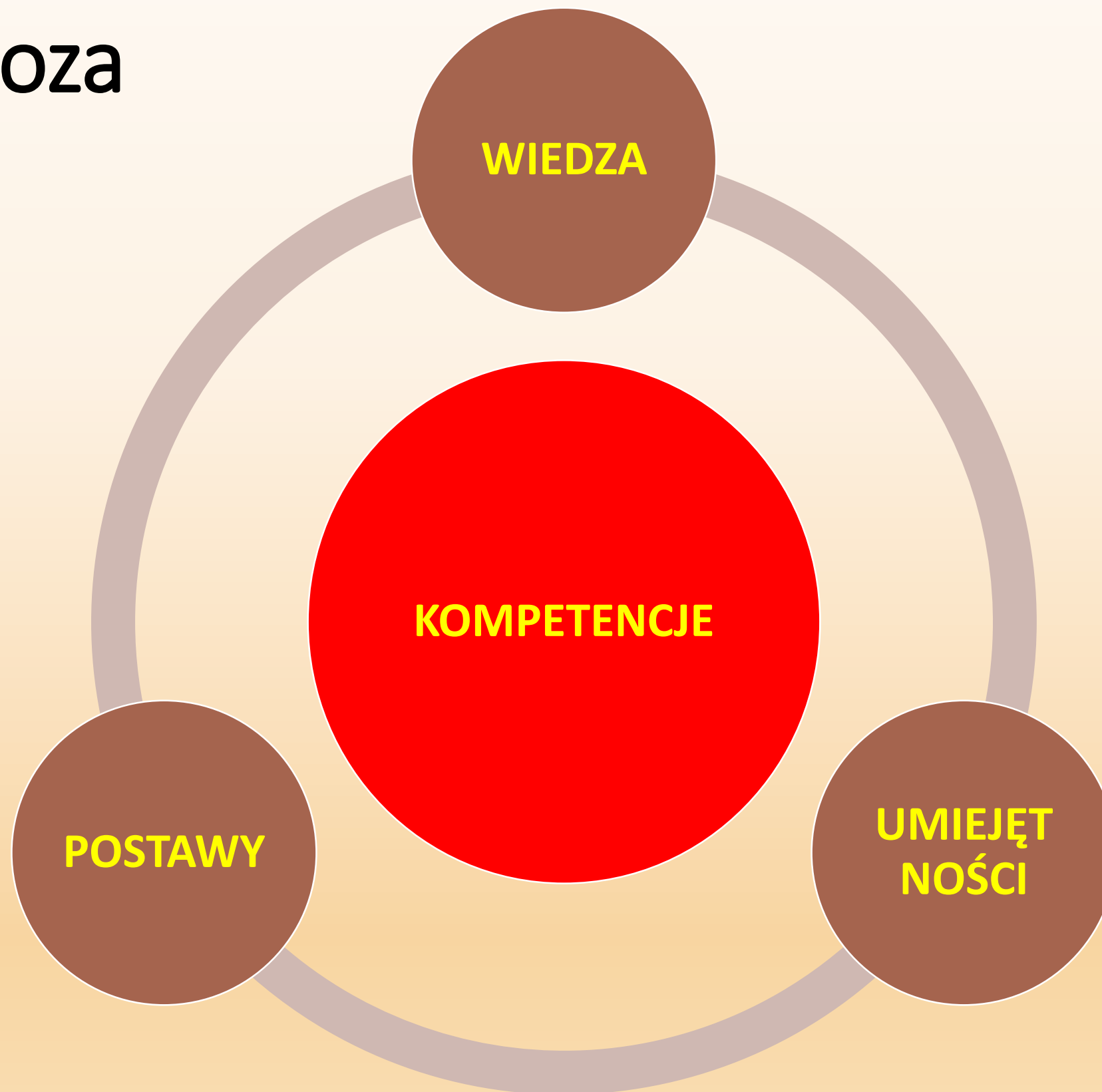
Czy naprawdę nieistotne?

**WIELKIE IDEE
REALIZUJE SIĘ POPRZEZ
MAŁE DZIAŁANIA**

Diagnoza

- Co dyrektor powinien wiedzieć na temat kompetencji kluczowych?
- Czy ON to wie?
- Jak się tego dowiedzieć?
- Co powinni wiedzieć nauczyciele?
- Czy ONI to wiedzą?
- Jak się tego dowiedzieć?

Diagnoza

Diagnoza krok po kroku...

1. Zdefiniowanie kluczowych wyzwań, które widzisz w Twojej szkole w obszarze kształtowania kompetencji kluczowych
2. Wyodrębnienie kluczowych grup tematycznych wśród zdefiniowanych wyzwań
3. Określenie „ważności dla szkoły” i „poziomu trudności w realizacji”
4. Wybór 1 - 3 ważnych grup tematycznych mających największe szanse realizacji w obecnych warunkach
5. Przyporządkowanie osób do dalszej pracy nad grupami tematycznymi
6. Z czym trzeba sobie poradzić? Co można do tego wykorzystać?
7. Określenie celów

Określanie celów

Cel powinien być

SMART:

S – Specific/konkretny

M – Measurable/mierzalny

A – Ambitious /ambitny

R – Realistic /realistyczny

T – Time oriented /określony w czasie

ERPE

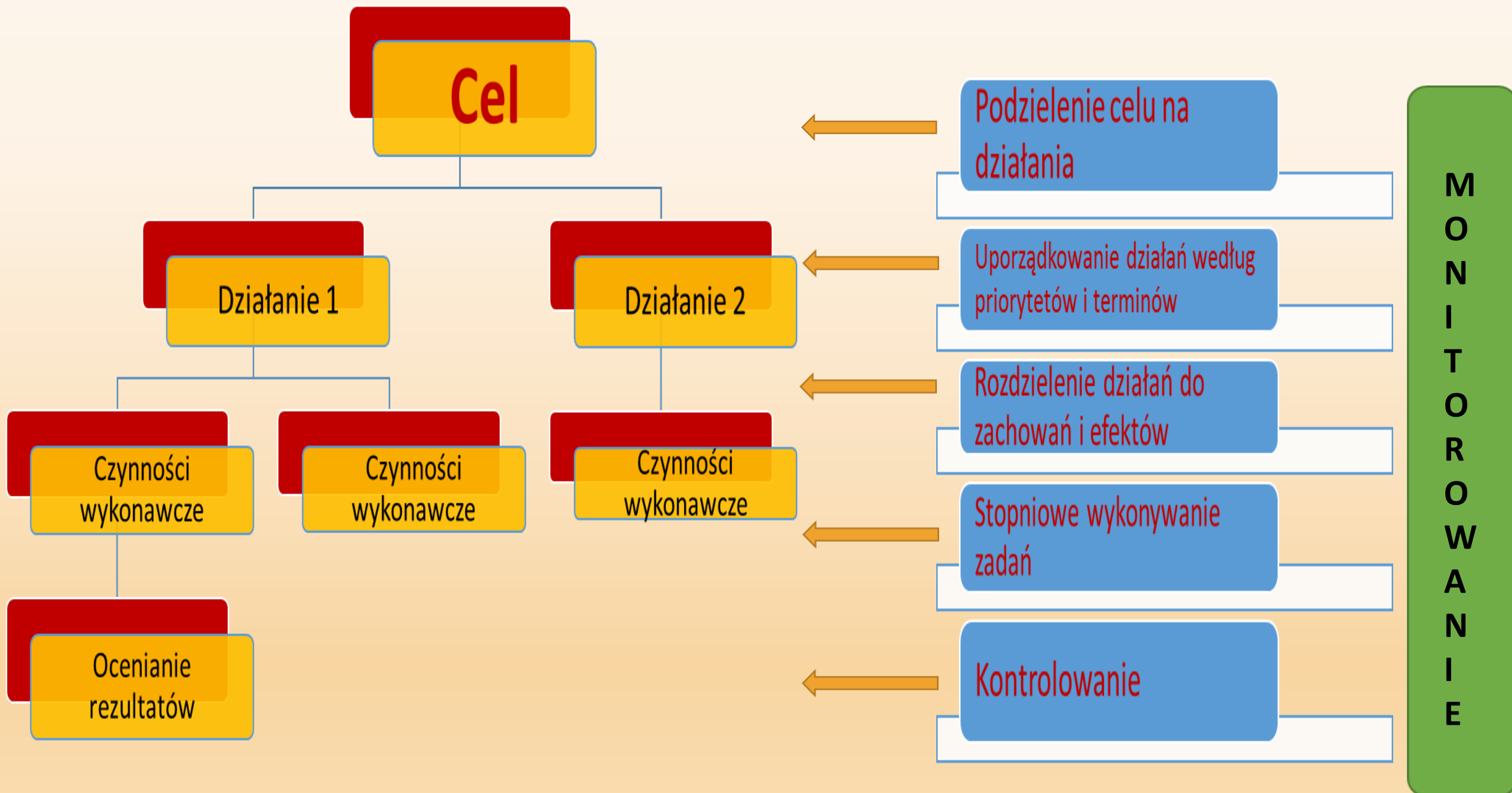
E – Exciting/ekscytujący

R – Recorded/zapisany

P – Positive/pozytywny

E – Elastic/elastyczny

Schemat osiągnięcia celów

Kompetencje kluczowe a podstawa programowa

Jakie obszary pracy szkoły mają wpływ na kształtowanie kompetencji kluczowych?

Preambuła do podstawy programowej

PODSTAWA PROGRAMOWA - KOMPETENCJE KLUCZOWE podstawowe umiejętności, które uczeń ma zdobyć w trakcie kształcenia

- 1) czytanie – rozumiane jako umiejętność rozumienia, wykorzystywania i przetwarzania tekstów w zakresie umożliwiającym zdobywanie wiedzy, rozwój emocjonalny, intelektualny i moralny oraz uczestnictwo w życiu społeczeństwa;
- 2) myślenie matematyczne – umiejętność korzystania z podstawowych narzędzi matematyki w życiu codziennym oraz prowadzenia elementarnych rozumowań matematycznych;
- 3) myślenie naukowe – umiejętność formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa;
- 4) umiejętność komunikowania się w języku ojczystym i w języku obcym, zarówno w mowie, jak i w piśmie;
- 5) umiejętność posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno - komunikacyjnymi, w tym także dla wyszukiwania i korzystania z informacji;
- 6) umiejętność uczenia się jako sposób zaspokajania naturalnej ciekawości świata, odkrywania swoich zainteresowań i przygotowania do dalszej edukacji;
- 7) umiejętność pracy zespołowej.

KOMPETENCJE KLUCZOWE -

NOWA PODSTAWA PROGRAMOWA

Najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej:

- 1) sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach nowożytnych;
- 2) sprawne wykorzystywanie narzędzi matematyki w życiu codziennym, a także kształcenie myślenia matematycznego;
- 3) poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- 4) kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;
- 5) rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- 6) praca w zespole i społeczna aktywność;
- 7) aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju.

Najważniejsze umiejętności zdobywane w trakcie kształcenia ogólnego w liceum i technikum – nowa podstawa programowa

1) Myślenie - rozumiane jako złożony proces umysłowy, polegający na tworzeniu nowych reprezentacji za pomocą transformacji dostępnych informacji, obejmującej interakcję wielu operacji umysłowych: wnioskowanie, abstrahowanie, rozumowanie, wyobrażanie sobie, sądzenie, rozwiązywanie problemów, twórczość.

Dzięki temu, że uczniowie szkoły ponadpodstawowej uczą się równocześnie różnych przedmiotów, możliwe jest rozwijanie następujących typów myślenia: analitycznego, syntetycznego, logicznego, komputacyjnego, przyczynowo-skutkowego, kreatywnego, abstrakcyjnego; zachowanie ciągłości kształcenia ogólnego rozwija zarówno myślenie percepcyjne, jak i myślenie pojęciowe.

Synteza obu typów myślenia stanowi podstawę wszechstronnego rozwoju ucznia.

Najważniejsze umiejętności zdobywane w trakcie kształcenia ogólnego w liceum i technikum – nowa podstawa programowa

2) Czytanie - umiejętność łącząca zarówno rozumienie sensów, jak i znaczeń symbolicznych wypowiedzi; kluczowa umiejętność lingwistyczna i psychologiczna prowadząca do rozwoju osobowego, aktywnego uczestnictwa we wspólnocie, przekazywania doświadczeń między pokoleniami.

3) Umiejętność komunikowania się w języku ojczystym i w językach obcych - zarówno w mowie, jak i w piśmie, to podstawowa umiejętność społeczna, której podstawą jest znajomość norm językowych oraz tworzenie podstaw porozumienia się w różnych sytuacjach komunikacyjnych;

Najważniejsze umiejętności zdobywane w trakcie kształcenia ogólnego w liceum i technikum – nowa podstawa programowa

4) Kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;

5) Umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, w tym dbałość o poszanowanie praw autorskich i bezpieczne poruszanie się w cyberprzestrzeni;

6) Umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania, rzetelnego korzystania ze źródeł;

7) Nabywanie nawyków systematycznego uczenia się, porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania;

8) Umiejętność współpracy w grupie i podejmowania działań indywidualnych.

Podstawowe pytania, na które odpowiada podstawa programowa:

Po co uczyć?

- Cele kształcenia (wymagania ogólne)

Czego uczyć?

- Treści nauczania (wymagania szczegółowe)

Jak uczyć?

- Warunki i sposób realizacji (metody, formy pracy, środki dydaktyczne itp.)

Kompetencje kluczowe a nadzór pedagogiczny dyrektora

Ewaluacja wewnętrzna

Przedmiot ewaluacji:

Kształtowanie kompetencji kluczowych na lekcjach różnych przedmiotów

Pytania ewaluacyjne:

- W jakim stopniu nauczyciele znają kompetencje kluczowe?
- Jak podstawa programowa przekłada się na kształtowanie kompetencji kluczowych?
- Jakie kompetencje kluczowe są kształtowane w szkole?
- Jakie metody wspomagają kształtowanie kompetencji kluczowych?

Wspomaganie

Dyrektor w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego:

wspomaga nauczycieli w realizacji ich zadań, w szczególności przez:

- a) diagnozę pracy szkoły lub placówki,
- b) planowanie działań rozwojowych, w tym motywowanie nauczycieli do doskonalenia zawodowego,
- c) prowadzenie działań rozwojowych, w tym organizowanie szkoleń i porad;

Monitorowanie

W celu realizacji zadań szkoły dyrektor:

- 1) analizuje dokumentację przebiegu nauczania;
- 2) obserwuje prowadzone przez nauczycieli zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze oraz inne zajęcia i czynności wynikające z działalności statutowej szkoły lub placówki.

Podsumowanie

- Za kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów odpowiedzialni są wszyscy nauczyciele
- Dyrektor powinien wspierać nauczycieli w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów
- Odpowiedni dobór metod nauczania, zadań edukacyjnych i środków dydaktycznych pomaga kształtować kompetencje kluczowe uczniów
- **Kształtowanie kompetencji kluczowych to proces – warto go dobrze zaplanować i realizować na wszystkich etapach edukacji**

Jak w szkole kształtować kompetencje kluczowe uczniów?

alicja.kapcia@oskko.edu.pl

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

OGÓLNOPOLSKIE
STOWARZYSZENIE
KADRY
KIEROWNICZEJ
OŚWIATY

Tę i inne prezentacje - materiały konferencyjne tej Konferencji OSKKO –
można znaleźć na stronie:

www.oskko.edu.pl/konferencjaoskko2018/ w zakładce: materiały do pobrania